

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

3. Et Zachariæ in Childericum Regem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

ut qui potestatem à Deo receperimus, terrena, cœlestiaque solvendi atq; ligandi. Ubi vides, Potestatem Pontificiam non ad cœlestia solum & spiritalia, sed etiam terrena & temporalia proferri, quando videlicet necessitas postulat. Sed præfertim ex illis verbis argumentari licet, quibus ut Imperatori in Ecclesiis & Clericorum electiones; ita Pontifici in Palatia, Regesque nullum esse Jus dicit. At verò si Clerus Episcopum aliquem hæresi imbutum, aut perduellem eligat, quique Ecclesiam vastet, quis dubitat, si alia remedia absint, nec periculum moras patiatur, posse Imperatorem, tanquam Ecclesiæ Advocatum, prohibere, ne is eligatur, aut electum Regno, & Ecclesiâ arcere? nec pauca sunt hujusrei exempla. Si ergo id natura ipsa, ac necessitas Ecclesiæ defendendæ Principibus concessit, quanto magis Pontifici in Principes & Regna? cùm nihil magis Ecclesiæ noceat, exponatque ruinæ, ut hæresis coronata; si enim tot illa clades & ærumnas excitavit inermis & abiecta, quid faciet armata, regnansque? & experientia plus satis docuit, ex principum Religione etiam subditorum Religionem, fidemque pendere. Cæterum cùm extincto Martello, & Pipino necdum noto, aut rerum potito, auxilium à Francis cessaret, & Græci Exarchum adhuc in Italia, & Siciliam, Calabriamque obtinerent, Longobardi verò hæresi & armis grassarentur, ac Romæ imminerent, non destititè Romani Pontifices, Gregorius vid. II. Gregorius III. Paulus, Stephanus, Zacharias, Hadrianus, alijque apud Græcos Imperatores literis ac legatis agere, ut in sinum Catholicæ Ecclesiæ redirent, & Romam, Italiâque à Longobardis tuerentur; cùm tandem rebus omnibus desperatis Pipinus & Carolus subvenire, Imperio Græcis adempto.

III. Anno DCCLII. Contigit auctoritate Pontificis Romani celebris illa Regni Francici de Merovingica in Carolinam stirpem translatio, quæ sola sufficeret, si omnia alia deessent, ad demonstrandum, quæ tunc temporis fuerit Gallicanæ Ecclesiæ sententia, tunc inquam temporis, cùm doctrinâ ac pietate florebat, omni procul adulatione, & Romana Ecclesia adeò à Longobardis oppressa, ut nihil ab ea sperari, nihil metui posset; nec ferè in historia Gallica aliud reperies pluribus ac majoribus testibus proditum, ut tantò magis eorum præfidentiam admireris, qui audent

tam aperta negare, & oculos Soli claudunt, ne cogantur videre: duplicis culpæ rei, & negatæ veritatis, & amissi pudoris; quid enim credas tam certa abnuentibus? Fluxerant à baptismo Clodovæi anni quinquaginta duo supra ducentos, & Franciam duodeviginti Principes gubernaverant, sed civilibus bellis, fratrumque discordiâ, ac Regum ignaviâ res Francicæ jam ferè conciderant. Reges ruri potius, quàm in aula degere, otio & delitijs vitam ducere, præparcis tamen, & privatæ potius, quàm Regiæ fortis; rarè in publico, nisi cùm Legatos audirent, redderentque responsa, nec ea pro arbitrio, sed suggesta, aut etiam iussa, inani Majestatis simulachro, nisi quòd Solio insisterent. Cùm prodirent, plaustrum pro curru, boves pro equis erant; producta, fluentque barba, & coma in humeros fusa; hæc pompa, hoc fastigium Francicæ majestatis, quod pluribus Eginhardus testatur. Jus interim belli pacisque, ac Regni moderandi penès Palatij Magistros; & dum isti aut retinendæ potentæ, aut vincendis æmulis, aut Regibus pro arbitrio deligendis, abdicandisque certant, Regnum intereà civili bello consumi, Franciæ Provincias, ut quisque occupaverat, in diversos scindi Principatus: Saracenos, Gothosque aut sponte, aut in subsidium vocatos Galliæ infundij & quamvis deleti essent Martelli virtute, parique fortunâ, nulla spes tamen componendi Regni, Regibus lasciviâ ac otio torpentibus, Præfectis verò Palatij civili bello collisis, quòd Regij sanguinis non essent, invalidâ apud populos reverentiâ. Nec melior Ecclesiæ, quàm Regni facies. Ararijs bello exhaustis, Ecclesiarum decimas & facultates occupaverant. Ex his stipendia militi, Ducibus præmia; & quòd bellum contra Paganos, Gothosque actum, pietas obtendebatur; promisitque Martellus, omnia Ecclesijs redditurum confecto bello; sed ut fieri solet, inane id solatium, & irritum fuit, hostes cæsi, fugatique, bellum peractum, Martellus victorijs ac triumphis plenus, sed nudæ, spoliatæque ut prius Ecclesiæ; eoque audaciæ & avaritiæ deventum, ut Episcopatus & Sacerdotia à Laicis obtinerentur, pretiisque Infulæ vanirent, fœdo quidem, sed publico mercatu. Quæ postea Zachariæ causâ fuit, ut Pipino privilegium concederet nominandi Episcopos ad omnes Regni Ecclesias, quod
gravis

gravissimi Auctores (a) tradunt. Sicin Galliares habebant, nec melior aliarum Orbis Ecclesiarum conditio. Italiam Longobardi, Africæ bello, hæresi, prædatione vastabant: Græciam Bulgari, Avares, Saraceni, civilesque discordiæ, sed omnium pessimè Iconoclastarum sævities: Hispaniam, Africamque Alani, Wandali, Sueci, Gothique, & Turcæ quoque gliscbant. Crederes, communi bello Ecclesiam peti, ipsamque periclitari arcem Religionis, Longobardis Romam accinctis. Et ecce! cum minimè crederes, à Pipino Legati & auxilium. Poscebat Pipinus Regnum à Zacharia Pontifice, & Childericum Regem deponi, poteratque audax votum videri, nisi necessitas & periclitans Religio excusaret: *Childericum Regem ignaviâ ac delitijs marcere, non ingenium illi regendo Imperio, non sobolem firmando esse, nec maius ab eo auxilium Francs, quam à simulachro gemmis, aurisque iniecto. Cessare populis reverentiam tam abiecta, derisâq; Majestatis: Regnum interea domi forsisque laborare, quippe nullis legibus plebem, primoresque franari Regis contemptu: instare Barbaros totâ Asiâ, Africâ, Hispaniâque victores: jam quartâ vice Pyreneis superatis Franciam irruisse: ter à Mariello Patre, nuper à se victos, deletosque: redituros tamen, quippe exploratis jam montibus, & nivibus assuetos, & tot cladibus asperatos potius, quam fusos; si vincant, nam lubricam fortunam esse, nec uni addictam, quis Italiam, quis Romam, ipsamque Religionem tueri possit? Solam Galliam Barbaris obstare, nec Pipino apud Gallos, dum Corona absit, satis reverentie ac fidei esse, plerisque Imperium aspernantibus, Corona vacuum. Childerico sobolis experte defunctoq; civile bellum inter amulos arsurum, irrupturos Barbaros, Patria ac Religionis excidio. An ergo non expediat, prævenire potius, quam operiri extrema, & Regem deligere, tot infortunijs ac necessitatibus parem? Id futurum, si Pontifex Romanus jubeat, nec aliud Gallos expectare, tanto operi promptos, accinctosque.* Permovit Zachariam oratio, & instans Religionis, Regniq; periculum. Ergo Childericum Imperio moveri, tonderique; Pipinum omnium votis eligi jubet, Francos verò juramento absolvit, quod Childerico dixerant. Quod

U u 3 rogo

(a) V. Lup. Ferrar. epist. 81. 98. & 99. S. Bonif. ep. ad Zach. PP. Floard. in hist. Rhem. de Privil. Hadr. I. De Privil. à Zach. concessio. Joan. X. PP. ep. ad Herim. Colon. Florum Magistrum in fragm. de elect. ad calcem op. S. Agob. Paschal. II. PP. apud Malesbur l. 5. della Marca lib 8. c. 20. Maimb. des Iconocl. l. 2. f. 259. Reg. Sac. f. 57.

rogo majus exemplum velis Pontificiæ in Reges potestatis, quam coronas uni stirpi & familiæ insertas, in alias transferre? tantumque abfuit, Gallos obniti, ac Zachariæ adversari, velut inconcella tenenti, ut potius id ipsum expeterent, acceptarentque concordibus votis, pari in Pipinum amore, & Pontificem reverentiâ; patet ergo, quænam fuerit eotemporis sententia Ecclesiæ Gallicane; & ne ulla dubitandi ratio superfit, dabimus auctorum omni exceptione majorum verba, & ea tam clara, ut negari à nemine possint, nisi qui fidem abrogari sibi velit, & inter eos censeret, quos victos licet, edoctosque pudet veritatem fateri, quam agnoscunt, maluntque obstinati potius videri, quam victi.

Eginhardus perpetuus Carolo comes, eique à Secretis, quæque non audita solum & præterita, sed visa & præsentia scribebat: (a) Gens, inquit: Merovingorum usq; in Hildericum Regem, qui jussu Stephani Romani Pontificis depositus, ac deorsus durasse patatur. Et infra: (b) Pipinus autem per jussionem Romani Pontificis ex præfecto Palatii Rex constitutus est. Et in annalibus: (c) Burkardus Wirzburgensis Episcopus, & Jolualdus Presbyter Capellanus missi sunt Romam ad Zachariam Papam, ut consulerent Papam, de causa Regum, per quos prædictus Pontifex mandavit, melius esse, illum vocari Regem, apud quem Summa potestatis consisteret, datæque auctoritate suâ jussit Pipinum Regem constitui. Et alibi ad annum 750. Hoc anno secundum Romani Pontificis sanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus est. Nota, hanc translationem ab Eginhardo jam Zachariæ initium, Stephani exitus & perfectio fuit; eodem enim anno, quo Zacharias Pipinum Regem jussit, & Francos Sacramento exsolvit, ipse vitam finivit. Stephanus verò Jus Regium Pipino & Filijs confirmavit, ut postea videbimus, unxitque & Coronam imposuit.

Annales Francici à Pithæo editi: Septingentesimo, quinquagesimo secundo anno Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apostoli mandat populo Francorum, ut Pipinus, qui potestate Regiæ utebatur, nominis quoque Dignitate frueretur.

Frede-

(a) Eginh. in vita Caroli M. ab initio. (b) Et in annal. ad ann. 749. & ad ann. 750. Obijt Eginhardus, anno 843. juxta Chronol. Bolandi T. 2. Jan. f. 875.

Fredegarius: (a) Quo tempore unâ cum consilio, & consensu omnium Francorum misâ relatione à Sede Apostolica, auctoritate perceptâ præcelsus Pipinus electione totius Francia in Sedem Regni sublimatur.

Rhegino: (b) Jussu Papa per auctoritatem Apostolicam Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Christianitatis Ordo.

Otto Frisingensis, Imperatorum nepos: (c) Zacharias consultus respondit, & ipsius auctoritate Pipinus à Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, & alijs Regni Principibus in Regem eligitur. Et alibi: Anno Domini 754. Pipinus à Stephano Papa I. à fidelitatis Sacramento, quod Hilderico promiserat, cum alijs Regni Francorum Proceribus absolvitur.

Abbas Urspergensis: (d) Sic ergo Pipinus ex Praefecto Palatii auctoritate Apostolicâ sublimatus, & unctus in Sedem Regni, regnavit annis quindecim, absolutus per eundem Stephanum Papam à Juramento, quod Regi Childerico cum ceteris Regni primoribus fecit. Et alibi: Zacharias verò Papa super hujusmodi negotio consultus, remandavit, melius esse, eum vocari Regem, apud quem summas potestas consisteret, datâque auctoritate suâ Pipinum Regem jussit constitui.

Sigebertus: (e) Pipinus verò Princeps Apostolicâ auctoritate, & Francorum electione à S. Bonifacio Moguntiae Archiepiscopo in Regem ungitur & consecratur.

Ludovicus II. (f) Caroli M. Pronepos, qui res in familia sua gestas recentésque ignorare non poterat, in Epistola ad Basilium Orientis Imperatorem: Matrem omnium Ecclesiarum DEI (Romanam videlicet Ecclesiam) defendendam suscepimus, ex qua & regnandi prius, & postea Imperandi auctoritatem Prosapia nostra seminarium sumpsit; nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti sunt iduntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo sancto persusi sunt, &c. Ubivides, Ludovicum Imperatorem agnoscere, auctoritatem regnandi Carolinæ Prosapia à Romana Ecclesia provenisse.

Schafnaburgensis: (g) Pipinus decreto Zachariae Papa per unctionem S. Bonifacii Rex appellatus est.

Hermannus Contractus: (h) Pipinus auctoritate Stephani Papae deponso ac deposito Hilderico Rex Francorum factus est.

Albertus

(a) Fredeg. ad ann. 751. f. 161. floruit seculo 8. (b) Rhegino in Chron. obiit circa initium sec. 10. (c) Otto Frising. lib. 5. c. 22. & 23. obiit anno 1158. (d) Abbas Ursperg. ad ann. 743. circa fin. floruit seculo undec. (e) Sigeb. ad ann. 750. floruit seculo undec. (f) Ludov. Imper. epist. apol. ad Basil. ann. 871. habetur apud Baron. & du Chesne Tomo 3. (g) Lamb. Schafnaburg. in hist. Germ. (h) Herm. Contr. ad ann. 752. in Chron.

Albertus Crantzius: (a) Merito Summus Pontifex, & Gallorum Rex mutuis se tollunt favoribus, quando ab initio haec Sedes Domui Caroli hoc praestitit, ut Regiam haberet Dignitatem.

Carolus Sigonius: (b) Pipinus Zachariam consulit, uter ei Regio fastigio dignior videretur? is qui otio languens nihil ad communem utilitatem afferat, an qui dies noctesque de Regni utilitate cogitaret? Cui Zacharias respondit, omnino se Regem illum cogitare, qui Regni commodis & utilitati serviret: rogatusque ab illo, Decretum pro magnitudine potestatis inproposuit, quo Regnum Childerico abrogavit, & Francis Sacramenti Religione solutus, ut Pipinum Regem substituerent, Auctor fuit. Quo decreto accepto Franci convenerunt, ac Childerico abdicato Pipinum Regem designarunt, eumque Sueffione per Bonifacium Archiepiscopum consecrarunt.

Paulus Aemilius rerum Francicarum scriptor accuratissimus: Pipinus Burchardum Wirzburgensem Episcopum ad Zachariam Pontificem Max. Oratorem mittit, ut Franci solverentur Jurisjurandi religione, qua se Childerico devinxerant. Oratione Episcopi motus Zacharias initio minime audebat tam magni momenti cogitationem suscipere, sed tandem Francos Sacramento Regi Childerico dicto solvit.

Præter jam citatos Auctores videndi sunt (c) Aimoinus, Marianus, (d) Scorus, (e) Gaguinus, Sabellicus, (f) Spondanus, alijque, qui iisdem ferè verbis hanc translationem recensent; ubi simul adverte, esse omni exceptione majores, quippe integerrimâ fide, quisque aut res suorum ferè temporum, recentioresque narrabant, aut Principum partibus addicti potius, quam Pontificum, imò istis infensi, quales Frisingensis, Urspergensis & Sigebertus; & denique eodem modo deponunt, videlicet Childerici ignaviam, Pipini ad Zachariam Legationem, consilium à Pontifice petiturum, acceptumque, utor videlicet dignior Imperio esset, Childericus ignaviâ torpens, an Pipinus bello & victorijs promptus? decretum & mandatum Zachariæ Pipinum eligi jubentis; juramenti, quo Franci tenebantur, absolutionem, & denique omnium votis electum Pipinum. Jam verò post tam multa

(a) Crantzius lib. 1. metropol. c. 14. (b) Carol. Sigon. de Regno Ital. ad ann. 750. obiit anno 1585. (c) Aimoin. de gest. Franc. l. 4. c. 6. (d) Scorus l. 3. Chron. (e) Robert. Gagui. l. 3. Chron. f. 45. (f) Spond. ad ann. 751. Sabellicus enac. 8. l. 8. Platina in Zach. Greg. VII. in c. alius 15. q. 6.

multa, & tam clara testimonia quid aliud à Maimburgo expectares, quàm aut veritati cessurum, quippe tot testibus & probationibus nixæ, aut saltem alios producturum, pari numero, parique auctoritate; id enim causæ gravitas, ac toties ostentatus amor veritatis, & vitæ Institutum duplici titulo Sacrum, Religiosi videl: & Sacerdotis exposcebant, præsertim cum toto eo libro, quem ultimò edidit, nullum finem protestandi faciat: *Se non disputationibus, non subtilitate usurum, sed historiam & factis evidentibus, quæq; nullam tergiversationem admittant.* Audi jam verò, quid exhibeat post tot magnificè promissa: (a) *Qua, inquit, de Zacharia dicuntur, nullius momenti sunt, supponuntque Franciæ historiæ extremam ignorantiam; Franciæ enim Optimates sunt, qui Coronam Pipino detulere, non vero Pontifex Romanus; hic enim rogantibus & consilium expetentibus, an id liceret? respondit licere; consuluit ergo, non imperavit. Et verò æquum id consilium fuerit, an secus, non est huius loci disputare; enimverò verba, quibus antiqui Scriptores hanc Translationem describunt, clarissima sunt, ut ostendant, nihil aliud quàm consilium à Francis petiti esse, ut videlicet electionem, quam animo agitabant, Summi Pontificis auctoritate munirent; nam Chronicon vetus à Pirhæo editum: Missi sunt, inquit, ad Zachariam Papam, ut consulerent. Et Annales Francorum Metenses: Missi fuerunt ad Zachariam interrogandum, si bene fuisset, amon? ergo nihil aliud à Pontifice & petiti, & datum, quàm solum merumque consilium, & hoc ipsum improbat Stephanus Zacharia Successor, qui teste Theophane ejus temporis Scriptore à Pipino ob violatam Childerico fidem pœnas expetiit: aut ergo Stephanus, aut Zacharias erravit; imò cum Franci Hugonem Capetum folio imposuere, Carolo debitum, ne consilium quidem à Joanne XV. expectatum est, multò minus Imperium. Hæc Maimburgus. Ignorantiam primò historiæ Franciæ opponit nobis, sed ego Lectoris arbitrium posco; nam piget cum Maimburgo loqui, tam vana jaçtante, an nos historiæ Francicæ ignoremus, qui præcipuos historiæ Francicæ scriptores non legimus tantum, sed verbatim allegamus, Eginhardum videlicet, Fredegarium, Reginonem, Pirhæum, Amilium, aliòsque. Quòd si ignorantia hæc est, non nostra, sed omnium illorum fuit. Quis verò est Maimburgus, ut istos ignorantia accuset? aut quæ ipsius merita, fidèsq; toties scædata, ut eum Eginhardo, Ottoni, Urspergensis, Aimoino æques, præferatque?*

X x x

(a) Maimb. Tr. de l' Egl. de Rome c. 29. f. 404.

que? Quòd si istos ipse non legit, quæ rogo hæc negligentia, & ignorantia fuit, nescire tam obvia, tamque necessaria historiam profertenti? Scribit, quæ non legit, jactat, quæ ignorat, profertur, quæ nescit, & tamen objectat alijs ignorantiam; hoc novum modestiæ genus. Si verò hos ipsos Auctores legit, quos modò produximus, cur rogo silentio præterit? & illum ipsum Pithœum, quem citat, cur una tantum ex parte recitat, præmitque aliam, quæ totam rem explicat? consilium enim à Francorum Legatis petitum esse, & à Pontifice datum, nemo inficias iverit, sed Imperium consilio accessisse & nos asserimus, & historici tradunt, & ipse inter alios Pithœus his verbis exponit, quæ Maimburgus omisit, vid: *Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apostoli mandat populo Francorum, ut Pipinus, qui potestate Regiâ utebatur, nominis quoque dignitate frueretur. Et Eginhardus studiosè inter consilium & præceptum distinguens, utrumque Pontifici attribuit: (a) Burchardus, inquit, Episcopus & Folradus Capellanus missi sunt Romam ad Zachariam Papam, ut consulerent de causa Regum, qui illotempore nomen tantum Regis, sed nullam potestatem Regiam habuerunt; per quos prædictus Pontifex mandavit, melius esse, eum vocari Regem, apud quem summa potestas consisteret. Hactenus consilium. Audi nunc mandatum: Dataque auctoritate suâ jussit Pipinum Regem constituat. Et ad annum 750. Hoc anno secundum Romani Pontificis sanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus est. Dicine potuit aliquid clarius? Et idem in vita Caroli: Childericus Rex jussu Stephani Pontificis depositus ac detonsus, & in Monasterium detrusus est. Et Regino: Jussit Papa per auctoritatem Apostolicam, Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Christianitatis Ordo. Et Otto Frisingensis: Pipinus à Stephano Papa fidelitatis sacramento, quod Hilderico promiserat, absolutus est. Et Urspergensis: Pipinus ex Prefectis Palatii auctoritate Apostolicâ sublimatus postea regnavit annis quindecim, absolutus per Stephanum Papam juramento, &c. Et Aimoinus: Missi sunt Romam ad consulendum Pontificem, dataque auctoritate suâ jussit Pipinum Regem institui: hoc anno secundum Romani Pontificis sanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus est. Hæc omnia an solum consilium denotent, clarius est, quàm ut explicari à me debeat; sanè, solvere aliquem Juramento, jubere, sancire, non sunt consilia, sed præcepta, nec aliâ ratione Maimburgus ea tacuit, quàm quia convinci se illis videbat. Quanto id verò historiæ, suæque dedecore, ac fidei, quæ in scriptore pri-*

(a) Eginh. in annal. ad ann. 749.

ma esse debet, detrimento, nihil attinet dicere; quis enim jam credat Maimburgo, tam comperta neganti, tamque indignis artificijs fucanti veritatem? Tinctorum cum magis, quam historicum credas. At, inquit, *Theophanes scribit, Pipinum Stephano penas dedisse violatè Childerico fidei.* Sed quàm ista veritati consentiant, sufficit repetere, quæ modò ex Eginhardo, Urspergeni & Frisingensi retulimus, qui omnes Pipinum juramento fuisse solutum à Stephano tradunt; non potuit ergo Stephanus punire, quod ipse fecerat, aut si Pipinus injustè alienum Regnum invaserat, parùm fuit punire, nisi restitueret: & tamen tantum abfuit, Stephanum restitui jussisse, ut potius Regnum Pipino confirmaret, quod citati Auctores tradunt; & mirum est, Theophanem, qui aut Constantinopoli, aut in exilio agebat, tanto Romæ & Parisijs intervallo, Eginhardo præferri, qui in Aula, ubi hæc contingebant, versabatur, Carolo Pipini filio à secretis, & omnium conscio, quæ illic fiebant: id perinde fuerit, ac si de ijs, quæ Romæ contingunt, malis nautæ Bizantino, quàm Romano Senatori fidem habere. Imò idem Theophanes (a) pro nobis contra Maimburgum testatur, sic enim scribit: *Prædictus namque Stephanus vi pressus, & crudelitate coactus Aistulphi, simul etiam cohortatus est ab eodem Pipino ire in Franciam, & facere quacunque posset; qui veniens Pipinum provehit in Regem, virum probatissimum, &c.* Cur ergo non etiam Pontificem Franci rogârunt, cum Hugonem Capetum Regno admovent? Vanum est hoc argumentum, non enim sequitur, quod semel omissum est, non esse alio tempore factum, id enim perinde est, ac si dicas: *Semel sivit David, nec tamen bibit; ergo quoties sivit, non bibit.* Ergo non sequitur, si Hugo Capetus Coronam à Pontifice non accepit, non etiam Pipinum accepisse, nec enim semper à Pontificis manu Coronæ proveniunt, sed cùm necessitas postulat, & ut loquitur Regino, *cùm ordo Christianitatis periclitatur.*

IV. Anno DCCLIV. Aliud specimen, nec minùs egregium Pontificiæ auctoritatis in Gallijs editum. Aistulphus Longobardorum Rex ferro ignique Italiam vastabat, & Romæ imminabat, prædæ avidus, jamque Urbem obsederat. Auxilia à Græco petita, Longobardus donis, ut abscederet, tentatus, sed omnia frustra; preces ergo ad Pipinum versæ, qui Pontificis necessitate compertâ, Rhodigangum Episcopum mittit, Ducemque Ancharium,

(a) Theoph. lib. 22.